

Наукові перспективи
Видавнича група

Актуальні питання у сучасній науці

Серії: державне управління,
економіка, право, педагогіка,
історія, техніка

№ 9 (39)
2025

1964

1829

numériques, le
de créateurs de

graphistes capables de
vision, le design graph
ne, où chaque image
se démarquer et à é

moderne** Le design graphique joue
mettre des messages de manière vi
l'importance d'un bon design pour

marché concurrentiel. Titre : L'importance

Dans un monde où la communication visuelle est om

graphique jo... es, entiel dans la transmission d'informations. Les entreprises, les

comme les particuliers reconnaissent l'impact significatif d'un bon design sur l'engagement et la

du public. En effet, un visuel bien conçu peut captiver l'attention, susciter des émotions et renfor

«Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2025. № 9(39) 2025. С. 1527.

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія Серія KB № 25116-15056P.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із з права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 076 Підприємництво та торгівля), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування).

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 185 журналу присвоєно категорію "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія)

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 11.09.2025, № 6/9-25).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Міждержавної гільдії інженерів консультантів, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Журнал публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір. Цільова аудиторія: науковці, працівники вищих навчальних закладів та наукових інституцій, здобувачі вищої освіти, а, також фахівці тематики журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Coperticus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор: Даниїл Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

Балалаєва (Дорошенко) Катерина Вікторівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)

Бутера Олена Іванівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Національного транспортного університету (Київ, Україна)

Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)

Гібур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)

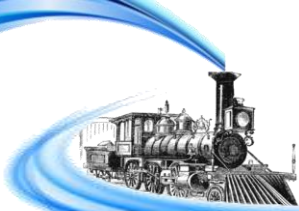
Герасименко Юлія Сергіївна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Біла Церква, Україна)

Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)

Закієв Іслам Муса-Огли - старший науковий співробітник кафедри підтримання льотної придатності авіаційної техніки Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)

Зубова Віталіна Вікторівна - старший викладач Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, член громадських організацій "Центр українсько-європейського наукового співробітництва", «Міжнародна фундація науковців та освітян» (Харків, Україна)

СЕРІЯ «Історія та археологія»

- Porokh N.V., Loboda D.O., Rybachuk V.O.** 803
ETHNIC AND SOCIO-CULTURAL INTEGRATION OF THE PEOPLES OF THE OTTOMAN EMPIRE: FEATURES OF THE MILLET SYSTEM AS A COMPONENT OF THE CAPITULATION REGIME
- Бабушко О.В., Стельникович С.В.** 815
ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ
- Вербовий О.В., Стромович Т.А.** 827
ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА (1943-1952 рр.): КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
- Глушковецький А.Л., Осадчий І.Р.** 839
СЕЛЯНСТВО НАДДНІПРЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ХХ СТ. У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ТЕОДОРА ШАНІНА
- Загорський А.М.** 852
ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ОЛЕКСАНДРА ТИСОВСЬКОГО: ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ
- Костючок П.Л., Солонець І.Ф., Щербін Л.В.** 860
СТАРОДАВНІЙ ЄГИПЕТ У НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ К. ДЕРОШ НОБЛЕКУР
- Красота І.В., Кільдеров Д.Е., Гапєєва О.Л., Федоренко І.М., Чужа Б.В.** 869
СУЧАСНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ОСНОВ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ У СИЛАХ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ
- Лахно О.П.** 885
РОЛЬ ПРИРОДИ У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ ДАВНІХ ЛЮДЕЙ
- Лозинський А.Ф., Лаврецький Р.В.** 903
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ УЧАСТІ УКРАЇНЦІВ У ГЛОБАЛЬНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ ХХ СТОЛІТТЯ
- Макарець С.В.** 912
УКРАЇНСЬКІ ДОСВІТКИ: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ У ПУБЛІЧНОМУ ДИСКУРСІ 1920-х РОКІВ

УДК 355.48:94(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9\(39\)-903-911](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9(39)-903-911)

Лозинський Андрій Федорович кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0003-1351-7183>

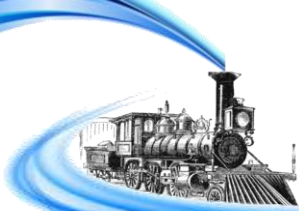
Лаврецький Роман Вікторович кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, <https://orcid.org/0009-0008-3275-1569>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ УЧАСТІ УКРАЇНЦІВ У ГЛОБАЛЬНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ XX СТОЛІТТЯ

Анотація. У статті розглядається теоретико-методологічна база дослідження участі українців у глобальних військових конфліктах XX століття, зокрема у Першій та Другій світових війнах. Актуальність проблеми зумовлена як історичною віддаленістю цих подій, так і сучасними викликами, пов'язаними з триваючою війною України з російською федерацією. Підкреслюється, що героїзм і самопожертва українських військовослужбовців суттєво вплинули на хід бойових дій та мають велике значення для формування сучасних військових традицій і розвитку Збройних сил України.

Автори акцентують на тому, що для дослідження військової проблематики XX ст. потрібна комплексна методологія, яка спирається на принципи об'єктивності, системності, всебічності й спадкоємності. Зазначено, що радянська наука залишалася в межах марксистсько-ленінської концепції війни, що обмежувало розвиток вітчизняної військово-історичної школи. Лише в умовах незалежної України з'явилася можливість формувати нові підходи, засновані на національних інтересах та об'єктивному аналізі джерел.

У статті окреслюються основні напрями військово-історичних досліджень: історія воєн, будівництво збройних сил, військове мистецтво, озброєння і техніка, а також спеціальні дисципліни – історіографія, джерелознавство та військова статистика. Окрема увага приділяється понятійному апарату, зокрема категоріям «війна», «армія», «політика і війна», «військовий чинник», а також ролі українського питання у контексті світових конфліктів. Автори наголошують на важливості критичного підходу до джерел, уникненні заполітизованості та реконструкції реальної картини участі українців у бойових діях.

У підсумку робиться висновок, що застосування сучасної методології дозволяє не лише глибше осмислити роль українців у глобальних війнах ХХ ст., а й відтворити процес становлення національних збройних формувань, простежити спадкоємність військових традицій і зрозуміти їхній вплив на сучасну українську державність. Таким чином, наукова розробка окреслює нові перспективи для подальших досліджень у сфері військової історії та сприяє формуванню цілісної картини історичного розвитку України у світовому контексті.

Ключові слова: методологія дослідження військової історії, участь українців у глобальних військових конфліктах ХХ ст., Перша світова війна, Друга світова війна, армія, збройні формування.

Lozynskyi Andrii Fedorovych Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, Lviv, <https://orcid.org/0000-0003-1351-7183>

Lavretskyi Roman Viktorovych Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, Lviv, <https://orcid.org/0009-0008-3275-1569>

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE STUDY OF UKRAINIANS' PARTICIPATION IN GLOBAL MILITARY CONFLICTS OF THE 20TH CENTURY

Abstract. The article examines the theoretical and methodological basis for studying the participation of Ukrainians in global military conflicts of the 20th century, in particular in the First and Second World Wars. The relevance of the issue is determined both by the historical remoteness of these events and by modern challenges associated with Ukraine's ongoing war with the Russian Federation. It is emphasized that the heroism and self-sacrifice of Ukrainian servicemen significantly influenced the course of hostilities and are of great importance for the formation of modern military traditions and the development of the Armed Forces of Ukraine.

The authors emphasize that the study of military issues of the 20th century requires a comprehensive methodology based on the principles of objectivity, systemicity, comprehensiveness, and continuity. It is noted that Soviet science remained within the Marxist-Leninist concept of war, which limited the development of the national military-historical school. Only in the conditions of independent Ukraine did it become possible to form new approaches based on national interests and objective source analysis.

The article outlines the main directions of military-historical research: the history of wars, the development of the armed forces, military art, weapons and equipment, as well as specialized disciplines – historiography, source studies, and military statistics. Special attention is paid to the conceptual apparatus, in particular to the categories “war,” “army,” “politics and war,” “military factor,” as well as the role of the Ukrainian question in the context of global conflicts. The authors stress the importance of a critical approach to sources, the avoidance of politicization, and the reconstruction of the real picture of Ukrainians’ participation in hostilities.

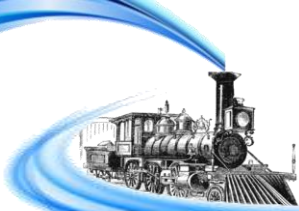
In conclusion, it is argued that the application of modern methodology makes it possible not only to gain a deeper understanding of Ukrainians’ role in the global wars of the 20th century, but also to reproduce the process of the formation of national military units, trace the continuity of military traditions, and understand their impact on modern Ukrainian statehood. Thus, this scientific study outlines new prospects for further research in the field of military history and contributes to the formation of a holistic picture of Ukraine’s historical development in the global context.

Keywords: methodology of military history research, participation of Ukrainians in global military conflicts of the 20th century, First World War, Second World War, army, military formations.

Постановка проблеми. Виповнилося понад сто років від завершення Першої світової війни (1914 – 1918 рр.) та 80 років після закінчення Другої світової війни (1939 – 1945 рр.) – двох найбільших катастроф в історії людства. Саме ці дві дати суттєво актуалізують увагу науковців й української громадськості до військових подій. Цілком виправданим є звернення дослідників до питань сутності і значення теоретико-методологічних засад участі українців у бойових діях глобальних військових конфліктах ХХ ст. Українські солдати і офіцери зіграли значну роль на фронтах Першої і Другої світових воєн. Їх звитяга і жертвність були запорукою успішної оборони й атакуючої могутності української, російської, австро-угорської, польської та радянської армій і можуть слугувати яскравим прикладом самовідданості й героїзму для нащадків.

Багатьма вченими доведено, що розвиток науки в основному залежить від загальної атмосфери у країні, суспільно-політичного клімату. В умовах повномасштабної війни з російською федерацією та викликаних нею соціальних потрясінь, трансформації стратегії і тактики воєнних дій, питання дослідження теоретико-методологічних аспектів участі військовослужбовців-українців у глобальних військових конфліктах ХХ ст. й подальшої їх боротьби за національну державність є важливим і актуальним напрямом сучасних історичних пошуків.

Важливість запропонованої наукової розробки пояснюється також тим, що відтворення основних етапів діяльності українських військовослужбовців сприятиме реконструкції процесу становлення та історичного розвитку збройних

формувань України доби визвольних змагань, утвердженню військових традицій для будівництва сучасних Збройних сил України та ступеню впливу на духовну культуру української нації.

Для якісного виконання процесу дослідження проблеми участі українців у глобальних військових конфліктах ХХ ст. необхідна оптимізація наукового пошуку, застосування досконалого інструментарію. Таким засобом у сучасній науці є методологія. Деталізуючи сутність терміну «методологія», українська професорка Ольга Скакун наголошує, що це – «система принципів та логічних прийомів, конкретних засобів дослідження предмета науки» [12, с. 13].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вибір методології зумовлений специфікою досліджуваної проблеми, предметом дослідження, його метою і завданнями. Базовими положеннями методології дослідження проблеми участі українців у глобальних військових конфліктах ХХ ст. є наукові засади, розроблені у працях вітчизняних вчених Володимира Бережинського, Анатолія Буравченкова, Ігоря Ветрова, Володимира Великочия, Валерія Волковинського, Віталія Гайсенюка, Володимира Головченка, Віктора Голубка, Ярослава Дашкевича, Леонтія Дещинського, Дениса Журавльова, Ніни Загребельної, Володимира Запововського, Івана Карпинця, Олександра Колянчука, Юрія Котляра, Станіслава Кульчицького, Олексія Кураєва, Олександра Лисенка, Миколи Лазаровича, Володимира Литвина, Миколи Литвина, Кіма Науменка, Івана Патера, Олександра Реєнта, Валерія Солдатенка, Ярослава Тинченка, Павла Ткачука, Володимира Трофимовича, Галини Турченко, Петра Удовиченка, Павла Усенка, Богдана Янишина та ін., а також зарубіжних науковців: британців – Мартіна Гілберта, Едварда Грея, Ніка Корніша, Ентоні Сміта, Нормана Стоуна, Джона Террайна, Дональда Фостена; німців – Альфреда Вітте, Рейнхарда Шеєра; швейцарця Якоба Буркгардта, шведа Петера Енглунда та ін.

Мета статті – обґрунтувати методологічні засади дослідження участі українців у глобальних військових конфліктах ХХ століття з урахуванням принципів об'єктивності, системності та комплексного підходу до аналізу історичних, соціально-політичних і військових чинників.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що методологія науки є широко розгалуженою логічною системою світоглядних, загальнонаукових й специфічних понять, прийомів і принципів, які дозволяють досліджувати, описувати й прогнозувати розвиток певної галузі наукового знання, що розглядається з достатньо високим рівнем вірогідності. Виходячи з методології, формуються логіко-методологічні основи дослідження з врахуванням всіх категорій і розділів наукового знання, які визначають структуру дослідження з точки зору системного підходу і на належному рівні узагальнення та систематизації як самостійної галузі наукового знання [5]. Однією з них є військово-історична наука. Вона, як наголошує сучасний український військовий дослідник Андрій Светлов, є завжди

глибоко національна, як і національна військова доктрина. Тому всі події і явища треба розглядати, узагальнювати й оцінювати з національних позицій, погляду відповідності їх інтересам українського народу й української держави [11, с. 95].

При цьому слід зазначити, що методологічна база цієї галузі історичного знання сьогодні ще не зовсім сформувалась в межах окремо взятої концепції. В радянській науці далі тлумачення положень марксизму-ленінізму про війну і армію справа не дійшла. Відмова від постулатів марксистського вчення створила нову ситуацію для формування сучасної методології досліджень військово-історичної науки. Саме історія на основі знань про сутнісні закономірності та взаємозв'язки процесу розвитку військової справи, почала розкривати тенденції розвитку тих, чи інших галузей військової проблематики, стала методологічною основою для дослідження питань військової історії. Сьогодні є очевидним, що з одного боку військова історія має бути складовою частиною історії, з іншого вона є методологічною основою для дослідження різних проблем війни і армії. Структура вітчизняної наукової військової історії, на думку сучасного українського військового дослідника Володимира Бережинського, включає такі складові частини як історію воєн, військового мистецтва і думки, будівництва збройних сил, озброєння та військової техніки, а також спеціальні напрямки воєнної історії – історіографію, джерелознавство та військову статистику.

Важливими складовими методології дослідження участі українців у глобальних військових конфліктах XX ст. є спеціальні методи, способи і прийоми, що використовуються при проведенні військово-історичного дослідження як раніше, так і розроблені з урахуванням їх розвитку в сучасних умовах. При цьому слід орієнтуватися на методологію пізнання загальнофілософського чи загальнонаукового рівнів, сучасні досягнення історії та інших наук [1; 3].

Виключне значення має використання комплексного підходу, що забезпечує вивчення історичних, економічних, соціальних, ідеологічних факторів впливу на формування, становлення й еволюцію українських збройних підрозділів в часи воєнних лихоліть. Це гарантує достовірність і об'єктивність досліджуваної проблеми, дозволяє уникнути заполітизованості й упередженості, сприяє охопленню широкого кола джерел для отримання достовірних результатів, а, головне, стає важливою умовою для розкриття поставленої мети, змісту та напрямів історичного процесу участі українських військовослужбовців у глобальних військових конфліктах XX ст.

Специфіка категорій галузей науки впливає, також, і з об'єкта наукових досліджень. Тому важливе значення для з'ясування сутності категорій, що визначають зміст діяльності українців у глобальних військових конфліктах XX ст. має систематизація, доповнення та взаємоузгодження відповідного понятійного апарату. Підхід щодо характеристики залученого понятійного апарату, має розроблятися на основі узагальнення сучасних наукових досліджень формування

термінології військово-історичної науки, а також аналізу наукової лексики, що використовувалась у цих працях. Слід зазначити, що великим досягненням українських вчених стала розробка понятійно-термінологічного інструментарію для осмислення сутності Першої і Другої світових воєн і ролі в ній українського вектору. З огляду на це, особливу увагу заслуговує ряд енциклопедичних та довідкових видань, що побачили світ за роки незалежності [2; 4; 6; 7; 9; 10].

Важливе значення для розкриття сутності досліджуваної проблеми має визначення таких її основних понять як війна і армія. Війна – це складне суспільно-політичне явище, продовження політики насильницькими засобами. За «Коротким оксфордським політичним словником» війна характеризується як збройний конфлікт між двома або більшою кількістю сторін, який звичайно відбувається задля політичних цілей [8, с. 104]. Система знань про війну і армії передбачає дослідити соціально-політичну сутність війни, її впливу на всі процеси життєдіяльності суспільства в ході ведення бойових дій; вивчити конкретні напрямки будівництва армії та інших збройних формувань, форми і способи ведення війни з властивими їй законами і закономірностями; оцінити форми і засоби ведення боротьби з противником (ідеологічні, економічні, науково-технічні, дипломатичні та ін.), підпорядкувавши їх інтересам успішного ведення військових дій.

Неоднозначне тлумачення у світовій та вітчизняній науковій літературі знаходить поняття «політика і війна», адже війну неможливо відокремити від політики та владних відносин, і лише у цьому контексті вона може бути витлумачена адекватно. Узагальнюючи думки представників різних галузей науки можна констатувати, що дефініції «політика і війна» – це свідомий і цілеспрямований вплив державної політики, покликаний з допомогою війни сприяти ефективному вирішенню поставлених державою та її військовим керівництвом завдань.

Враховуючи широку спектральність поняття «політика і війна» важливо визначити сутність категорії «військовий чинник», адже він є засобом здійснення воєнної політики. Поняття «військовий чинник» – одне із загальноприйнятих у сучасній військовій історії. Його застосовують щодо характеристики способів, форм, засобів і методів реалізації воєнної політики, оцінювання сутності її здійснення, оскільки на різних етапах історичного розвитку вона може суттєво видозмінюватися. Вперше до поняття «військовий чинник» звернувся на початку XIX ст. російський історик Ніколай Карамзін. У працях радянських вчених закріпилось трактування військового чинника, як значимого фактору для політичного розвитку країни. Для пострадянської історіографії характерні певні спроби переглянути традиційні погляди на сутність військового чинника. Вона почала розглядати його, як основу захисту інтересів держави. Військовий чинник почав більш залежати від політичних та соціально-економічних завдань, що

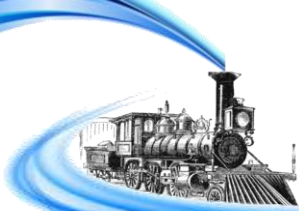

вирішує держава у процесі реалізації воєнної політики. На сучасному етапі, розкриваючи значення військового чинника, необхідно наголосити про вплив на трансформацію його змісту процесу вирішення «українського питання» напередодні і в роки Першої та Другої світових воєн.

Для кращого розуміння взаємозв'язку вищезазначених категорій важливо окреслити трактування понять «Перша світова війна» і «Друга світова війна». Без аналізу їх змісту і сутності проблема участі українців на фронтах світових воєн не може бути ґрунтовно досліджена. Це пояснюється, передусім, необхідністю усвідомлення ролі війни відносно ставлення до неї з боку державної влади й громадськості, і на цій підставі, визначення характеру ставлення до неї з боку всієї армії та військовослужбовців. Категорії «Перша світова війна» і «Друга світова війна» являють собою особливий ракурс аналізу явищ і процесів, де оцінюється наявність сприятливих та несприятливих, минулих, поточних й потенційних умов, що впливають, або здатні впливати на існування і розвиток відповідного процесу.

Значну роль для дослідження питань участі українців у глобальних військових конфліктах ХХ ст. відіграє принцип достовірності отриманих даних. У ході військово-історичного дослідження достовірність досягається підвищенням об'єктивності оцінок, виявленням найбільш істотних для досліджуваного предмета причинно-наслідкових зв'язків, що можуть бути реалізовані з урахуванням ряду факторів, серед яких обов'язковими є: використання сучасних методів збору і обробки вихідної інформації, в тому числі і спеціальних при вивченні конкретної галузі військової історії; перехресної перевірки інформації з різних джерел; підвищенням масиву статистичного і фактологічного матеріалу; правильний вибір показників оцінки історичної події, явища або процесу та ін. Дотримання цього принципу має враховуватися для забезпечення неупередженості аналізу місця і ролі військовослужбовців-українців в ході бойових дій на фронтах світових воєн. Зокрема, йдеться про відбір історичних джерел, що мають забезпечити можливість різнобічної реконструкції реальної картини участі українців у цих подіях. Такі джерела відбираються, виходячи з рівня їх достовірності, що забезпечить можливість проведення неупередженого історичного аналізу.

Важливе значення має застосування принципу системності. У контексті досліджуваної проблеми мова йде про реалії посилення державного втручання в організацію військової справи під час війни та його змістовної характеристики. Застосування принципу системності дає змогу, також, розглянути процес формування української національної армії (розробку військового законодавства доби УНР, Української Держави, ЗУНР, ОУН – УПА), як цілісної системи заходів держави, спрямованих на підтримання власних збройних сил. Завдяки принципу системності процес формування національної армії можна розглядати як невід'ємну складову (підсистему) усієї державотворчої парадигми, тісно пов'язаної з регулюванням таких галузей, як вирішення кадрових питань армії та її озброєння.

Можливість аналізу сукупності компонентів, що впливали на організацію військової діяльності легіону Українських січових стрільців спочатку у складі збройних сил Австро-Угорщини, а згодом і в Армії УНР та вояків дивізії «Галичина» – у складі збройних сил Німеччини, і згодом в УПА забезпечує використання принципу багатовекторності. Крім того, посиленню об'єктивності та системності сприяє дотримання принципу всебічності, що передбачає аналіз всієї сукупності історичних джерел, а також врахування різноманітних впливів на процес підготовки і зберігання документальної інформації. Визначення подібних впливів дає можливість відмежувати документи, які підготовлено «на замовлення» з метою догодити певному керівництву, від об'єктивно висвітлених документальних фактів певної ситуації. Роль принципу всебічності полягає, також в тому, що головні події Першої і Другої світових воєн повинні досліджуватись в їхніх взаємозв'язках і взаємодії з іншими процесами, зокрема, військовою політикою та стратегією.

Важливою передумовою реалізації завдань історіографії проблеми участі українців у глобальних військових конфліктах ХХ ст. має принцип спадкоємності, що часто ігнорувався. Його дотримання дає змогу забезпечити зв'язок нових знань з науковим надбанням попередників та уникати суб'єктивізму в оцінці тих чи інших історичних подій світових воєн. Для об'єктивного дослідження, як наголошував на початку ХХ ст. французький соціолог і етнолог Еміль Дюркгейм, «потрібно обирати лише групу явищ, визначених заздалегідь певними загальними для них зовнішніми ознаками, і включити в це ж дослідження всі явища, що відповідають даному визначенню».

Висновки. Таким чином, стає очевидною важливість запропонованої наукової розробки, присвяченої послідовному вирішенню низки наукових завдань, що у сукупності розкриють всі особливості процесу участі військовослужбовців-українців у бойових діях глобальних військових конфліктів ХХ ст.

Література:

1. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики / Г. Бондаренко. – Луцьк : РВВ ВДУ імені Лесі Українки, 1998. – 189 с.
2. Гелей С. Короткий історичний термінологічний словник / С. Гелей, Я. Малик. – Львів : Коопосвіта, 1999. – 188 с.
3. Денисенко Г.Г. Воєнна історія України в контексті дослідження і збереження культурної спадщини / Г.Г. Денисенко. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2011. – 289 с.
4. Енциклопедія історії України: у 10 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К. : Наукова думка, 2011. – Т. 8: Па – Прик. – 520 с.
5. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії / Л.О. Зашкільняк. – Львів : ЛОИМО, 1996. – 96с.
6. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: навч. посіб. / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко. – К. : Вища школа, 2002. – 430 с.
7. Історія війн і збройних конфліктів в Україні: енциклопедичний довідник / Авт.-упоряд. О.І. Гуржій та ін. – К. : Вид-во гуманітарної літератури, 2004. – 520 с.

8. Короткий оксфордський політичний словник / За ред. Іен Маклін, Алістер Макмілан; пер. з англ. В. Сидоров, Д. Тарашук, П. Тарашук. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2005. – 789 с.
9. Мала енциклопедія етнодержавознавства / Ю.І. Римаренко (відп. ред.) та ін.; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К. : Генеза ; Довіра, 1996. – 942 с.
10. Малий словник історії України / Відпов. ред. В.А. Смолій. – К. : Либідь, 1997. – 464 с.
11. Светлов А.Є. Предмет військової історії України / А.Є. Светлов // Сумська старовина. – 2006. – № XVIII-XIX. – С. 89-96.
12. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підруч. / О.Ф. Скакун. – Харків : Консул ; Харківський ун-т внутрішніх справ, 2000. – 704 с.

References:

1. Bondarenko, H. (1998). *Istorychne piznannia: pytannia teorii i praktyky* [Historical cognition: Issues of theory and practice]. Lutsk: RVV VDU imeni Lesi Ukrainky. [in Ukrainian].
2. Helei, S., & Malyk, Ya. (1999). *Korotkyi istorychnyi terminolohichnyi slovnyk* [Short historical terminological dictionary]. Lviv: Kooposvita. [in Ukrainian].
3. Denysenko, H. H. (2011). *Voienna istoriia Ukrainy v konteksti doslidzhennia i zberezhenia kulturnoi spadshchyny* [Military history of Ukraine in the context of research and preservation of cultural heritage]. Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
4. Smolii, V. A. (Ed.). (2011). *Entsyklopediia istorii Ukrainy* [Encyclopedia of the history of Ukraine] (Vol. 8: Pa – Pryk). Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].
5. Zashkilniak, L. O. (1996). *Vstup do metodolohii istorii* [Introduction to the methodology of history]. Lviv: LONMIO. [in Ukrainian].
6. Lytvyn, V. M., Husiev, V. I., & Sliusarenko, A. H. (2002). *Istorychna nauka: terminolohichnyi i poniatiinyi dovidnyk* [Historical science: Terminological and conceptual reference book]. Kyiv: Vyshcha shkola. [in Ukrainian].
7. Hurzhii, O. I. (Comp.). (2004). *Istoriia viin i zbroinykh konfliktiv v Ukraini: Entsyklopedychnyi dovidnyk* [History of wars and armed conflicts in Ukraine: Encyclopedic reference book]. Kyiv: Vydavnytstvo humanitarnoi literatury. [in Ukrainian].
8. MacLean, I., & McMillan, A. (Eds.). (2005). *Korotkyi Oksfordskyi politychnyi slovnyk* [A concise Oxford dictionary of politics] (Trans. V. Sydorov, D. Tarashchuk, & P. Tarashchuk). Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian].
9. Rymarenko, Yu. I. (Ed.). (1996). *Mala entsyklopediia etnoderzhavoznavstva* [Small encyclopedia of ethnonational studies]. Kyiv: Heneza; Dovira. [in Ukrainian].
10. Smolii, V. A. (Ed.). (1997). *Malyi slovnyk istorii Ukrainy* [Small dictionary of the history of Ukraine]. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
11. Svetlov, A. Ye. (2006). *Predmet viiskovoi istorii Ukrainy* [The subject of military history of Ukraine]. *Sumska starovyna*, (XVIII–XIX), 89–96. [in Ukrainian].
12. Skakun, O. F. (2000). *Teoriia derzhavy i prava* [Theory of state and law]. Kharkiv: Konsul; Kharkivskyi universytet vnutrishnikh sprav. [in Ukrainian].